

Ett avtal om larmtjänst med tillhörande brandvarnare har bedömts som ett avtal om tjänst och ångerrättsfristen var därför 14 dagar från den dag då avtalet ingicks (2 kap. 10 och 12 § distansavtalslagen).

Beslut 2018-07-01; 2018-16096

JO begärde att utan kostnad få frånträda ett avtal om brandvarnare kopplad till larmtjänst.

I sin anmälan till nämnden uppgav *JO* följande. I juli 2018 blev han kontaktad av företaget *FN*, som ville sälja en brandvarnare kopplad till räddningstjänsten. Han beställde dock inte tjänsten och har inte heller använt den. Den 12 augusti klagade han till företaget och begärde att det skulle sluta skicka fakturor.

Företaget *FN* motsatte sig kravet.

I sitt svar till nämnden uppgav *FN* följande. Den 7 juni 2018 genomfördes ett samtal med *JO*. I samtalet uppgav *JO* att han ville ha förlängd ångerrätt/öppet köp och de kom därför överens om att beställningen skulle läggas till den 19 juli så att *JO* skulle ha ångerrätt till den 2 augusti. Den 19 juli registrerades ordern och ett välkomstbrev postades till honom. Den 24 juli ringde företaget upp honom för att kontrollera att han mottagit brevet, vilket han hade men inte hunnit läsa igenom ännu. Den 3 augusti skickade företaget brandlarmet till *JO*. Först den 14 augusti tog *JO* kontakt med företaget och påtalade att han ville ångra köpet för att senare hävda att han inte hade ingått något avtal med företaget.

Allmänna reklamationsnämnden, i utökad sammansättning, gjorde följande bedömning.

Inledningsvis har nämnden att ta ställning till om *JO* har ingått ett avtal med *FN*. För att ett avtal ska anses ha träffats mellan parterna måste *JO* ha accepterat ett anbud som *FN* har lämnat. Nämnden har tagit del av inspelningen av det telefonsamtal som förekommit mellan *JO* och företagets säljare. Nämnden konstaterar att det framgår att *JO* under samtalet har accepterat det anbud som säljaren lämnat. Ett avtal mellan parterna har därmed träffats.

Nämnden övergår därefter till att pröva om det finns någon grund som gör att *JO* inte ska vara bunden av avtalet.

Avtalet har ingåtts per telefon och distansavtalslagen¹ är därför tillämplig. Ett avtal som omfattas av distansavtalslagen kan under vissa förutsättningar ångras av konsumenten.

Konsumenten har rätt att frånträda ett avtal om en tjänst 14 dagar från den dag avtalet ingicks. Vid avtal om överlåtelse eller upplåtelse (exempelvis hyra eller leasing) av en vara börjar ångerfristen däremot löpa den dag då konsumenten fick varan i sin besittning (se 2 kap. 10 och 12 §). Avgörande för beräkandet av ångerfristen blir därför om avtalet ska betraktas som ett tjänsteavtal eller som ett köpe- eller upplåtelseavtal. Frågan som uppstår är hur man ska bedöma ångerfristen för avtal som omfattar både en tjänst och en vara.

¹ Lagen (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler

Vid prövning av om ett avtal ska anses vara ett köpe- eller upplåtelseavtal eller tjänsteavtal bör man inledningsvis ta ställning till om avtalet ska ses som ett enhetligt avtal eller om det rör flera separata avtal. För det fall det är fråga om flera avtal löper separata ångerfrister för varje avtal. I vissa fall kan det röra sig om s.k. anknyttande avtal men i dessa fall är det tillräckligt om konsumenten ångrar huvudavtalet. Om avtalet i stället bedöms som ett enda avtal löper en gemensam ångerfrist. Om ett enhetligt pris används talar det ofta för att avtalet ska betraktas som ett enhetligt avtal. Generellt ska även en viss försiktighet iakttas vid en uppdelning. (Se Kutteneuler, Lagen om distansavtal och avtal utanför affärslokaler. En kommentar, Zeteo, vid 2 kap. 1 § och 12 §.)

I EU-kommissionens vägledning till konsumenträttighetsdirektivet tas frågan upp om s.k. blandavtal varvid det konstateras att många avtal har inslag av både varor och tjänster. I definitionen till artikel 2.5 är kriteriet för att klassificeras som ett köpeavtal en överföring av äganderätten till varan. Om det huvudsakliga ändamålet med avtalet är att äganderätten ska överföras, även om avtalet omfattar även tjänster såsom installation, ska det betraktas som ett köpeavtal. Detta gäller oavsett det relativa värdet av varorna och tjänsterna. Exempel som räknas upp i vägledningen är inköp av en ny mobiltelefon kombinerat med tecknandet av ett abonnemang för telefoni och tillgång till internet. Om dock överföringen av äganderätten till särskilda varor inte är det huvudsakliga ändamålet för det blandade avtalet bör avtalet inte betraktas som ett köpeavtal. I direktivet anges även att avtal om reparation, renovering eller uppförande av en tillbyggnad ska anses vara tjänsteavtal. Ytterligare exempel på tjänsteavtal är utbildningskurser som omfattar leverans av en kursbok. Om kursboken har en särskilt framträdande roll och den har ett betydande relativt värde jämfört med totalpriset kan avtalet dock komma att betraktas som ett köpeavtal. I huvudsak bör varje blandat avtal klassificeras på grundval av sitt verkliga huvudsakliga ändamål.

I svensk rätt har Högsta domstolen i rättsfallet NJA 2001 s. 138 tagit ställning till klassificeringen av ett avtalsförhållande som omfattade både köp av en vara och utförande av en tjänst, ett s.k. blandat avtal. I det fallet hade en näringsidkare sålt och installerat en värmepanna hos en privatperson. Högsta domstolen framhöll att hänsyn borde tas framförallt till värdet på varan och tjänsten, samt om särskild fackkunskap, skicklighet eller utrustning krävdes och om varan efter installation lätt kunde demonteras. Enligt Högsta domstolen skulle avtalet betraktas som köp av en vara.

Bedömningen i detta fall

I det aktuella fallet tillhandahåller FN en brandvarnare till konsumenten. Om brandvarnaren indikerar rökutveckling skickas ett SMS till konsumentens mobiltelefonnummer och till en brandcentral. Av villkoren för avtalet framgår att brandvarnaren tillhandahålls av företaget och för det fall den inte återlämnas vid avtalets utgång kan konsumenten debiteras maximalt 995 kr. Konsumenten får därför genom avtalet en viss nyttjanderätt till brandlarmet. Av utredningen i ärendet framgår att avtalet löper med en bindningstid om 24 månader till en kostnad om 272 kr/månad. Det framgår av utredningen i ärendet att brandvarnaren skickas ut till konsumenten på sådant sätt att ångerfristen, om den räknas från avtalets ingående, kan antas ha passerat när brandvarnaren kommer i konsumentens besittning. Det är därför av

avgörande betydelse för konsumenten om avtalet i dessa fall ska betraktas som upplåtelse av vara eller om avtalet ska anses vara ett tjänsteavtal.

Nämnden konstaterar att äganderätten till brandvarnaren inte övergår till konsumenten, men konsumenten har som nämnts en viss nyttjanderätt till den. Konsumenten ges även möjlighet att köpa brandvarnaren i framtiden. Brandvarnaren är visserligen en förutsättning för att tjänsten ska kunna nyttjas men den kan enligt nämndens mening inte anses vara det huvudsakliga ändamålet med avtalet. Det huvudsakliga ändamålet med avtalet är i stället att konsumenten vid en rökutveckling ska få ett SMS och att larm ska gå till en brandcentral. Brandvarnaren kan inte anses ha ett betydande värde jämfört med totalpriset för tjänsten. Konsumenten betalar inte heller en särskild hyra för brandvarnaren.

Avtalet ska därför enligt nämnden anses utgöra ett tjänsteavtal. Vid sådant förhållande ska ångerrätten räknas från det datum då avtalet ingicks och inte från det att brandvarnaren kom i JO:s besittning. FN har i ärendet anfört att ångerfristen ska räknas från det datum då tjänsten aktiverades, vilket var den 19 juli. Oavsett om ångerfristen ska beräknas från den dag då avtalet ingicks, den 7 juni, eller om den ska räknas från den senare tidpunkt som FN har angett, dvs. den 19 juli, hade fristen löpt ut när JO i augusti tog kontakt med FN. Vid den tidpunkten hade nämligen mer än 14 dagar förflutit. Eftersom JO därför ångrat sig för sent har han inte rätt att ångra avtalet.

Någon annan grund för att JO ska ha rätt att frånträda avtalet har inte framkommit. Hans krav ska därför avslås.